

2 juli 2017 (doopdienst)

‘voordat je geboren werd, heb ik je gekend’

Bijbellezing: Jeremia 1, 1-9

De doop heeft een heel rijke betekenis. Er valt zoveel over te zeggen. In deze preek licht ik één aspect van de doop uit om daar iets over te vertellen, namelijk dit: de doop, zoals die vanmorgen aan die heel jonge Tessa en die heel kleine Yenthe is bediend, *laat zien dat God aan het begin van uw en mijn leven staat.*

Als dat zo is – als God aan het begin van ons leven staat - dan zegt dat wat over je leven, over de betekenis van je leven, over het doel van je leven enzovoort. Nou daar wil ik het met u over hebben. Het gaat in de preek niet alleen over Tessa en Yenthe, maar ook over u en jou, gedoopt of niet gedoopt, gelovig – halfgelovig – niet-gelovig: *wat zou het betekenen als het waar is dat God ook aan het begin ook van uw leven heeft gestaan en aan het begin van jouw leven heeft gestaan?*

Voor deze vraag hebben wij een stukje gelezen van het boek Jeremia. Het begin. Jeremia vertelt aan het begin van zijn boek hoe hij als profeet door God werd geroepen. Jeremia had niet gesolliciteerd als profeet, maar hij werd plotseling op een dag door God geroepen. En toen Jeremia God probeerde duidelijk te maken dat God waarschijnlijk toch echt de verkeerde kandidaat op het oog had, toen zei God: *‘Voordat ik je in de moederschoot vormde, heb ik je gekend. Voordat je uit de baarmoeder naar buiten kwam, heb ik je geheiligd. Ik heb je aangesteld tot een profeet voor de volken’.*

God had Jeremia al voor zijn geboortedag op het oog! We moeten heel goed luisteren wat God hier tegen Jeremia zegt. God zegt niet: ‘Ik ken jou wel hoor. Langer dan je denkt’. Nee, God zegt het veel specifieker en mooier en indringender. *‘Voordat ik je in de moederschoot vormde, heb ik je gekend’.* Kennen, dat is echt zo’n Bijbels woord, dat betekent in de Bijbel: betrokken zijn op. ‘Jeremia, ik was al betrokken op jouw leven, al voordat de eerste dag van je leven nog moest aanbreken’. Voordat ik je in de moederschoot vormde, heb ik je gekend. ‘Jeremia, jij was al lang geleden in Mijn gedachten. Ik heb je Zelf gevormd.’ ... Ik zie dan zo’n kunstenaar voor mij, een beeldhouwer of schilder, die heel goed nadenkt over zijn werk, er de tijd voor neemt..., niet met half werk tevreden is... ‘Zo had ik je al in gedachten’, zegt God, ‘zo ... zo heb ik je gevormd...,zo was ik met al Mijn aandacht al op jou betrokken.’

Mooi hè, als dit blijkbaar allemaal aan uw en mijn biologisch geboorte vooraf is gegaan... Dat zet je ‘hier op de wereld terecht zijn gekomen’ met alle mogelijke toevalligheden en omstandigheden in een heel ander licht!

God spreekt verder: *‘Voordat ik je in de moederschoot vormde, heb ik je gekend. Voordat je uit de baarmoeder naar buiten kwam, heb ik je geheiligd.’* Ik heb je geheiligd! Geheilgd = apart gezet. Je bent kostbaar. Ik heb je voorzichtig apart gezet. Je bent niet een van de honderd, of van de duizend. Je bent met Mijn speciale aandacht omgeven. Vanaf de eerste dag van je geboorte hoor je bij Mij en wil ik dat je altijd bij Mij hoort. En daarom kregen Yenthe en Tessa die Naam van God over hun jonge leven uitgesproken: gedoopt in de Naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest. God wil met heel Zijn wezen op hen betrokken zijn, vanaf dit kleine jonge leven tot de laatste dag van hun leven... ja, voor eeuwig.

Nou, laten wij daar eens dieper over gaan nadenken. Ik noem een viertal punten, vragen en opmerkingen:

Je bent gewild!

Allereerst: wat prachtig is dit geloof dat God aan het begin van je leven staat! Dat geeft je leven *waarde...* en *waardevastheid*. Je leven zit gelukkig niet zo in elkaar als de aandelenbeurs: als er veel mensen in je geïnteresseerd zijn, dan stijgt de waarde. Maar als er weinig mensen in je geïnteresseerd zijn, dan gaat je persoonlijke waarde onderuit. (Met alle gevolgen van dien...) Nee: jouw persoonlijke waarde hangt niet af van de beurskoersen! De waarde van je leven is van te voren al vastgesteld! Door de Maker, de Schepper Zelf! Hij kende je van te voren... en Hij vond het - om redenen die wij niet altijd kennen of begrijpen – Hij vond het waardevol dat u en jij er hier op aarde zouden zijn. *Daarom* ben je hier! Ja, er valt vanuit de biologie en de sociologie en vanuit de geschiedenis ook heel veel te verklaren waarom je hier op dit moment als mens zit..., maar daaronder is een nog dieper en steviger fundament van jouw leven: *Gods keuze* om je hier op dit moment te laten zijn. *‘Voordat ik u in de moederschoot vormde, heb ik u gekend’.* Om de waarde van uw en mijn leven te ontdekken en te begrijpen, moeten wij dus niet vooruit kijken, maar achteruit. De waarde van uw en jouw leven ligt niet in wat je allemaal nog gaat doen..., wat je allemaal kunt doen..., hoe ver je het schopt in je leven..., hoeveel waardering de mensen voor je hebben, hoeveel likes je krijgt..., je kijkt veel te ver vooruit. Wil je jezelf vinden? Dan moet je terugkijken in je leven. Ja, niet blijven steken in het verleden, in de dingen die er allemaal zijn gebeurd, *nog* verder terugkijken, naar het begin van je leven... naar God. Dan blijven er soms nog legio vragen over..., dan zie je echt niet opeens de zin van je leven weer in misschien..., maar dan weet je ten minste dat er Eén de zin van je leven in heeft gezien. En Hij ziet het nog steeds, ook al zijn onze ogen daar op sommige momenten voor gesloten.

Kijk om jezelf te vinden en om de zin van je bestaan te ontdekken niet te vaak in de spiegel. Kijk maar in het spiegelende water van de doop. Dat water dat over de hoofdjes van Yenthe en Tessa is gesprekend... dat markeert het nieuwe begin dat God met ons mensen wil maken door Jezus Christus... Hij zegt: ‘je mag bij Mij horen. Door Jezus. Ik ken je. Ja, ik kende je al, nog voor je ouders je leerden kennen, voor Mij was je al geen geheim meer...’

Alles van te voren al bepaald?

Maar dan mijn tweede punt: even een kritische vraag bij dit alles. Want dat ‘van te voren kennen’, dat heeft ook iets lastigs in zich. Ik vind het prachtig, zoals Psalm 139 het verwoordt: ‘van toen ik vormloos ben ontstaan, Gij wist hoe het zou verder gaan. Ja in uw boek stond reeds te lezen, wat eens mijn levensweg zou wezen’. Prachtig. Maar ook wel beklemmend...: ‘in Uw boek stond reeds te lezen’. Het klinkt - ik bedoel het eerbiedig – haast als een spoorwegboekje: we volgen in ons leven gewoon het spoorwegboekje waarin God al onze routes en tijden bepaalt. ‘Alles verloopt volgens het boekje’. ... Dat is een beklemmende gedachte, vindt u ook niet? Wat blijft er dan nog van het mens zijn over, van je vrije keuzen, de uitdagingen in het leven, je mogelijkheden? Waar is de verrassing? De spontaniteit? ... En – dat is nog veel indringender – het roept ook grote vragen op. Juist ook vanmorgen, als wij een geliefde broeder herdenken, die in zijn jonge vaderschap plotseling is gestorven. ‘In Uw boek stond reeds te lezen, wat eens mijn levensweg zou wezen...’?! Tja...

Ik moet wel zeggen: misschien zijn wij in onze samenleving wel wat doorgeschooten in dat wij denken dat de mens heel veel te bepalen en te kiezen en te zeggen heeft. Die woorden van Jeremia – dat hij van te voren al gekend was en door God uitgekozen was om profeet te worden – die laten wel even een heel ander licht op ons leven schijnen. Dat is wel goed om ons leven in dat licht te zien, want... al dat ‘zelf-je-leven-vorm-willen-geven’, ‘zelf-alle-keuzen-willen-

maken' (zelfs tot je dood toe), en 'je-eigen-route-uitstippelen' en 'doen-wat-bij-jou-past'..., dat is eigenlijk wel erg eenzijdig. Er valt nog heel wat meer over je leven te zeggen. Vanaf het allereerste begin van je leven is namelijk heel veel al gewoon bepaald, zonder dat je er zeggenschap over hebt. Als kind bepaal je bijvoorbeeld niet zelf welke ouders je wilt hebben. En ook je geslachtelijkheid, of je man of vrouw bent, is al bepaald. En ook onze gezondheid waarmee wij geboren worden: worden wij geboren met een gezond lichaam, of hebben wij misschien een verstandelijke of lichamelijke handicap waardoor het hele leven dat nog begonnen moet worden, getekend is? Ons DNA met de verhoogde kans op bepaalde ziekten. De familie waarin wij geboren worden. De sociale omstandigheden van het gezin. Het land waarin wij geboren worden: welvarend of kansarm? Zo ontzettend veel wat ons leven in het groot of klein zal gaan beïnvloeden is al voor onze geboorte bepaald... Een groot deel van onze kansen of problemen die wij zullen ontmoeten, zijn soms vanuit onze geboorte al te verklaren. Die woorden die Jeremia ontving – dat hij van te voren gekend is en dat God een specifiek doel met zijn leven had – die woorden moet je dus niet gelijk wegschuiven en met je eigen rechten en met je menselijke vrijheden aankomen zetten. Want zo vrij zijn wij helemaal niet als mensen.

Ik heb eens het voorbeeld gelezen van een schaakspel, wat mij hielp bij deze lastige dingen. Bij schaken zetten de beide spelers hun zetten. Nu, zo ook God en de mensen. God doet zetten in ons leven. En wij zelf mogen ook onze zetten doen in ons leven. Beiden zijn wij betrokken in het spel. Maar God is een veel betere en wijzere speler dan wij zijn. God kent zo goed het spel, dat Hij al weet welke zetten wij willen zetten. Hij laat ons die zetten wel in vrijheid doen. Hij neemt niet de stukken van ons af, wij mogen zelf de stukken op het schaakbord verzetten. Maar God gebruikt onze zetten om het spel tot Zijn doel te brengen. Hij is het spel Meester. Met dit voorbeeld blijven er natuurlijk ook nog allemaal vragen over, maar toch... Dit voorbeeld wil laten zien dat als wij geloven dat God aan het begin van ons leven staat, dat er nog heel veel zetten door onszelf zijn te maken..., niet alles is zomaar uitgestippeld..., maar uiteindelijk bepaalt Hij het spel. Hoe? Op welke manier? Waarom zo? Dat weet alleen de Schaakmeester zelf. Dat is en blijft voor ons een Goddelijk mysterie.

Het doel van ons leven

Dat brengt mij op mijn derde punt: ons leven is dus geen spoorwegboekje, wat wij zonder onze eigen inbreng en onze eigen zetten, moeten volgen omdat God alles van te voren heeft bepaald. Maar ons leven is ook geen leven in volkomen vrijheid, waarin wij alles zelf mogen bepalen en mogen uitzoeken. God heeft ons leven een *doel* en een *richting* gegeven. Jeremia kreeg dat heel duidelijk te horen. God zei tegen hem: 'Ik heb je gekend, Ik heb je geheiligd, Ik heb je aangesteld tot een profeet voor de volken.' Nu, niet iedereen in die tijd kreeg dezelfde roeping als Jeremia. Jeremia kreeg een wel heel specifieke roeping te midden van al zijn volksgegoten die gewoon leerden of werkten, vader en moeder waren, of afhankelijk waren van anderen. Maar vanuit de roeping van Jeremia leer ik wel dat wij niet zomaar op de aarde zijn gesteld. God heeft een doel met ons leven. Ons leven is be-doel-d.

Wat is dat doel? Tijdens het doopgebed hebben wij gebeden of Tessa en Yenthe dit doel zouden mogen ontdekken en koesteren in hun leven. Wij hebben gebonden: geef dat deze kinderen aan U verbonden mogen raken met een waar geloof, een vaste hoop en een vurige liefde. Die verbinding met God. God de eer geven met je leven. Dat is het doel van ons leven. Daarin vindt een mens zijn rust, zijn kracht, zijn bestemming. Juist ook als allemaal andere dingen soms wegvallen, of anders lopen dan verwacht. Die

verbinding met God, dat is je houvast, je doel, de zin van je bestaan.

De Here Jezus gebruikt een aantal beelden om het doel van ons leven nader aan te duiden. Jezus noemt het doel van ons leven: zoutend zout zijn. De wereld smaak geven. Iets van Gods liefde en goedheid aan de mensen laten zien en laten proeven. ...En ook: Gods Koninkrijk verkondigen. De wereld vertellen over haar Schepper, over God Die ons tot Hem wil terugtrekken en als een hemelse Vader voor ons wil zorgen. ... Zoutend zout zijn. Gods Koninkrijk verkondigen. Jezus volgen. Allemaal woorden die onze roeping weergeven. Yenthe en Tessa, maar ook u en ik, zullen pas echt tot de bestemming van ons leven komen, als wij dat doel voor ogen zullen houden en zullen leren om al onze eigen doelstellingen daaraan ondergeschikt te maken.

Ons leven is veilig bij God

Jeremia zal in zijn boek later wel beschrijven dat die roeping die God hem gegeven heeft, niet altijd gemakkelijk is. Jeremia volgde dan zijn roeping, hij had het doel van zijn leven voor ogen, het doel dat *God* met Jeremia's leven voor ogen had..., maar wat heeft hem dat een strijd opgeleverd! Jeremia heeft nog wel eens getwijfeld aan zijn roeping: 'is dit het nu?', zo heeft hij eens naar God uitgeroepen. 'Is dit het nu wat U met mij voor hebt?' 'Ben ik hiervoor geboren?' 'Wat is nou de zin ervan?' God nam niet de roeping van Jeremia af. Het doel van uw en mijn leven blijft in alle omstandigheden staan: die verbinding met God, God de eer geven in ons leven, Jezus' volgen. Maar Jeremia kreeg – en dat is het vierde en laatste wat ik nu wil zeggen – Jeremia kreeg wel een bemoediging van God: 'wees niet bevreesd, want Ik ben met je, om je te redden'. God zei niet: 'Ik ben met je om je overal voor te beschermen', nee: 'Ik ben met je, om je te redden.' Ik ben met je, om je te redden.' Het doopwater verwijst naar die redding van God. Jezus Die voor ons is gestorven, Jezus, Die Zijn leven voor ons heeft gegeven. Jezus, door Wie wij weer met God nieuw mogen beginnen. Door die redding van Jezus weten wij dat niets ons meer van Gods liefde hoeft te scheiden. Wat er ook gebeurt..., ja zelfs als de dood plotseling zijn intrede doet..., dan mogen wij vertrouwen toch op Zijn redding. Dat is onze troost, ons houvast, in leven en in sterven.

Kijk nu nog eens een moment naar je eigen leven... Wat vind je ervan? ...

Het leven blijft – althans zo ervaar ik het vaak – iets ingewikkelds. Kostbaar, mooi. Maar ook soms zo ingewikkeld, zo ongrijpbaar en ook zo vluchtig. Jeremia en de doop van Tessa en Yenthe nemen ons daarom vanmorgen helemaal mee terug naar het begin. Vergeet nooit: God stond aan het begin van je leven. Hij heeft je leven gewild. En bedoeld. En Hij wil ons voor altijd nabij zijn met Zijn redding. In onze levenstijd, maar zelfs als aan onze levenstijd een einde komt.